

Zapisnici plemićkog vijeća općine Skradin (1744. – 1806.), Filip NOVOSSEL (prir.), Izvori za povijest Šibenika i šibenskog kraja: Posebna izdanja Državnog arhiva u Šibeniku, sv. 1, Šibenik, 2024., 557 str.

Objavljivanje arhivskog gradiva vezanog za povijest pojedinih krajeva, gradova, ustanova, udruga ili obitelji prevažna je sastavnica u sklopu djelovanja hrvatske historiografije. Iako neopravdano i neprevedeno podcijenjena djelatnost, često previše izazovna, zahtjevnja i izvedbom mukotrpna, ipak je činjenica da se posljednjih godina pojavljuje sve više knjiga u kojima su sadržani prijepisi dokumenata iz pojedinih arhiva, knjižnica, muzeja ili nekih drugih ustanova.

Na ovome mjestu prikazujemo opsežno djelo zapisnika plemićkog vijeća Skradina, koji se kronološki proteže od polovice 18. stoljeća do 1806. godine, odnosno prve godine Napoleoneve vlasti u Dalmaciji. Gradivo je priredio i uvodnim napomenama popratio dr. sc. Filip Novosel iz Hrvatskog instituta za povijest u Zagrebu, a na poticaj Državnog arhiva u Šibeniku.

U uvodnom dijelu knjige (7–32) priređivač detaljno objašnjava svrhovitost objavljivanja te vrste gradiva te kao usporedbu navodi dosad objavljene zapisnike drugih istočno-jadranskih komuna. Gradivo je pohranjeno u Arhivu Zadarske nadbiskupije, a opisuje se i stupanj njegove očuvanosti te iskoristivost za transkripciju. Ovaj opsežan opus skradinskih spisa započinje zapisom od 28. srpnja 1744., a završava 9. studenoga 1806. godine. Razvidno je kako su službeni zapisi sa sjednica vijeća bez iznimke sastavljeni u Skradinu, ali s obzirom na to da su u radu vijeća sudjelovali (izravno ili neizravno) razni drugi pokrajinski i državni službenici, ponajprije knez i kapetan Šibenika, koji je ujedno bio i skradinski knez i kapetan, često su druge vrste zapisa nastajale izvan grada. Najčešće se pritom radi o Šibeniku, zbog intenzivnih veza i gravitacije skradinskog kraja prema tom dalmatinskom središtu, ali ne izostaju ni zapisi iz drugih većih ili manjih mjesta u Dalmaciji i Albaniji od Zadra do Kotora, dočim je iz središnjice – Mletaka kao prijestolnice *Serenissime* – zabilježen samo jedan. Priređivač, nadalje, navodi, tko je sve ostavio trag u tim spisima (zapisničari, razni gradski, pokrajinski i državni činovnici, crkvene osobe i drugi) te rekonstruirati način funkcioniranja gradskog plemićkog vijeća. Nadalje, dokumenti su pisani jednoobrazno, redovito započinju izvještajem o mjestu zasjedanja, broju prisutnih vijećnika s popisom njihovih imena, pri čemu se ističu novi vijećnici (ako ih je bilo). Zapisnici se potom nastavljaju informacijama o agregaciji pojedinaca ili obitelji u gradsko plemstvo. Glavni i najuobičajeniji dio zapisa sastoji se od imenovanja osoba za razne gradske upravne službe, koje se, uz minimalne izmjene tijekom protoka vremena, sastoje od sudaca, egzaminatora, justicijera, providura za zdravstvo, nadzornika putova, komunalnog opunomoćenika, opunomoćenika samostana Visovac na Krki, kao i opunomoćenika gradskog hospitala. Iščitavaju se podatci vezani uz sklapanje većih trgovačkih poslova, regulacije rada mlinova na Krki, nastojanja oko izgradnje raznih javnih, svjetovnih i crkvenih građevina, sukobe s višim vlastima oko poreza, prisutnosti vojnog garnizona i obveze davanja drvene građe, obuzdavanje neprikladnog ponašanja stanovnika reguliranjem broja krčmi na gradskom prostoru, aktivnosti povodom dočeka i boravka austrijskog carskog predstavnika za Istru i Dalmaciju grofa Thurna u gradu, kao i u vezi brojnih drugih događanja i aktivnosti na lokalnoj i na široj pokrajinskoj razini. Naposljet-

ku, u završnom dijelu vrlo detaljnog predgovora, priređivač donosi osnovne informacije o tehničkim pojedinostima vezanim za transkripciju i pripremu dokumenata za objavljivanje. Na kraju se donosi i popis upotrijebljene literature.

Središnji i naravno najopsežniji dio knjige sadrži "Prijepise zapisnika plemićkog vijeća općine Skradin" (33–530). Prijepisi su načinjeni prema svim metodološkim pravilima struke te sadrže sve druge potrebne i pripadajuće podatke (regeste, numeraciju, folijaciju, datum, mjesto radnje, odnosno nastanka spisa). Na kraju ove opsežne knjige sadržana su kazala osobnih imena (533–554) i imena mjesta (555–557).

Kako je prethodno spomenuto, objavljivanje izvornog arhivskog gradiva prevažno je za istraživanje brojnih sastavnica povijesti pojedinih krajeva i gradova, tamošnjeg stanovništva, društvenih skupina i pojedinaca. Ovdje objavljeni zapisnici skradinskog plemićkog vijeća osvjetljavaju društvene, političke, upravne, gospodarske, crkvene i druge sastavnice iz života Skradina i njegove okolice u posljednjim desetljećima opstojanja Mletačke Republike, kao i u godinama smjene vlasti na početku 19. stoljeća. Vođen već prokušanim i potvrđenim iskustvom u obradi i objavljivanju arhivskog gradiva ranog novovjekovlja, Filip Novosel je znanstvenoj javnosti podario djelo koje može biti, prema svom konceptijskom i metodološkom obrascu, uzorno i poticajno i za objavljivanje sličnog arhivskog gradiva drugih komuna od sjevera Istre do Boke kotorske. Stoga zaključimo da će za ovom knjigom posegnuti ne samo proučavatelji Skradina i skradinskog kraja nego i drugi povjesničari koji teže načiniti slična djela, jednako važna i upotrijebiva za historiografiju.

Lovorka Čoralić